

Konst

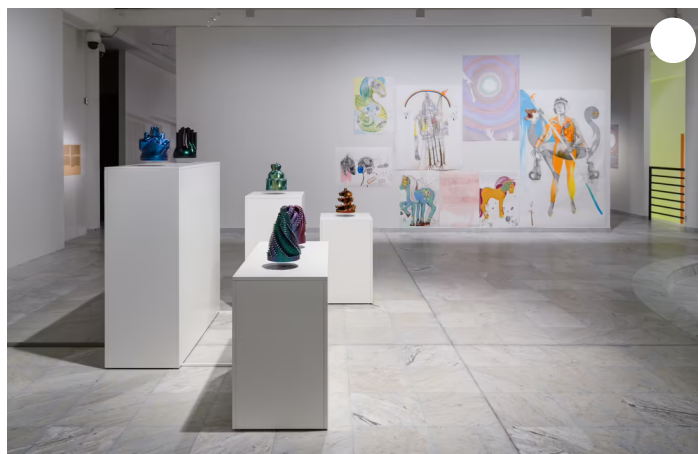
Den svarta oljan och samtidskonstens vithet

En annan oljemänniska tycks möjlig på Stavangers konstmuseum

Av: Fredrik Svensk

PUBLICERAD: 25 NOVEMBER

Utställningsvy Experiences of oil på Stavanger Konstmuseum. Från vänster: Monira Al Qadiri: "OR-BIT 1-6" (2016-18); Brynhild Grødeland Winther, teckningar på papper.
Foto: Markus Johansson

KONST

På flyget från Arlanda till utställningen *Experiences of Oil* i Stavanger slår jag upp Dagens industri. Efter att ha utretts i över elva år för misstänkt medhjälp till grovt folkrättsbrott i Sudan verkar det som om Lundin Energys huvudägare nu ställs inför skranket.

Oljefamiljen **Lundin** är inte bara kända för sina metoder för att utvinna olja i krigshärjade områden, de är också stolta ägare till Bukowski aktioner AB. Ett bolag som fick ett rejält uppsving när Moderaternas mästarkommunikatör **Michael Storåkers** sattes på VD-stolen 2010 och framgångsrikt knöt upp sig mot samtidskonsten, bland annat med utställningen *Abstract Possible: The Stockholm Synergies* 2012 i samarbete med Tensta konsthall och Stockholms universitet.

Lundinfamiljen utgör inte bara ett utmärkt exempel på den ömsesidiga relationen mellan vad **Karl Marx** kallade ursprunglig ackumulation och den ideologi som förknippas med den estetiska kulturen. I klimatkatastrofens tid tydliggör exemplet Lundin dessutom hur klimateffekterna av den ursprungliga ackumulationen av värde genom oljeindustrin är oskiljaktiga från det våld och de avgränsningar som i framstegets och upplysningens namn motiverat såväl kolonialismens som den demokratiska välfärdsstatens modernitet.

Det är som om utställningens sinnlighet slagit in en en kil i den

MEST LÄST

25 NOVEMBER **KONST**
Den svarta oljan och samtidskonstens vithet

11 NOVEMBER **KONST**
Både enastående och självgott grandios

29 JUN 2018 **KONST**
Hemma hos storpotäten

27 JAN 2012 **KONST**
Kuslig vårsalong på Liljevalchs

7 NOVEMBER **KONST**
Konst som tar grepp på vilka vi är efter pandemin

KULTUR | Ämnen ▾ Bokrecensioner Konst Teater

sin "oljetond", avgörande för Norsk valstånd.

När jag avundas det offentliga stödet för konst och kultur i Norge har jag svårt att tänka bort Norges "upptäckt" av olja 1969, det vill säga på tröskeln till kapitalismens globala stagnation efter rekordåren. I Sverige är den imaginära kopplingen mellan estetisk ideologiproduktion och ursprunglig ackumulering mycket luddigare och förankrad i råmaterial för tillverkningsindustrin. Och sannolikt var det därför som det stack ut när offentligt finansierade institutioner som Tensta konsthall och Stockholms universitet slog ihop sina påsar med Lundin och Bukowski för tio år sedan.

Rachel O'Reilly: "INFRACTIONS" (2019). Videoinstallation, teckning tryckt på textil.
Foto: Markus Johansson

Även om Danmark också har en stor oljeindustri är Norges profil som oljenation unik i Norden. Utgångspunkten för utställningen *Experiences of Oil* är frågan om Norge har fler gemensamma erfarenheter med andra oljenationer än med sina grannländer. Curatorerna **Anne Szefer Karlsen** och **Helga Nyman** har blandat verk av ett 15-tal konstnärskap som alla i någon mening är formade i oljenationer.

Sättet verk av dessa "Homo petrolea" är kombinerade visar sig vara lyckat för att bryta både med en konst som enögt propagerar för avskaffande av oljeindustrin och en konst som helt förloret kontakten med oljan som en av dess fundamentala villkor.

Monira Al Qadiri har snott formen från grova oljedrillar och förvandlat dem till erotiska fetischer i den svävande skulpturserien *Or-Bit*. **Liv Bugge** har ljutit av formen av Norges tre stora oljefält Goliat, Dragen och Maria till små fossilliknande objekt. *Maria*, en av dessa taktila skulpturer, är placerad i museets samling medan *Dragen* och *Goliat* går att hitta ute på stan. Objektet kompletteras med en mobilfilm där en grupp människor låter norsk råolja sjunka in i deras handflator medan de försöker sätta ord på känslan.

Tillsammans blir Al Qadiris och Bugges verk två varsamma exempel på hur det går att närma sig oljan och på samma gång skjuta den ifrån sig. Ena stunden framstår de som två skisser till försonande monument över ett oerhört våld vi en gång lämnar bakom oss. I nästa andetag är det som om alienationen inför det fossila bränslets effekter expanderar till tidigare okända nivåer av sinnlig flykt och förnekelse.

Ett annat lyckat montage är det mellan **Farah Al Qasimis** fotoserie *Ankomst* och **Rachel O'Reillys** film *INFRACTIONS*. Medan *Ankomst* leker med den fotografiska konstruktionen av de oljestinna gulfstaternas lyx så framstår *INFRACTIONS* som ett slags konstruktivistisk dokumentärfilm och del av urbefolkningens kamp mot gasindustrin i norra Australien.

Medan Al Qasimi till och med fångat en osynlig djinn på bild så gestaltar O'Reilly med önskvärd bokstavlighet hur den ursprungliga ackumuleringen i samtidens Australien sker uteslutande i enlighet med det brittiska imperiets kosmologi. Tillsammans visar dessa verk på helt andra gränslinjer och motsägelser än den förväntade mellan svart olja och samtidskonstens vihet.

Om de vetenskapliga klimatmoduleringarna som idag gestaltar läget för livet på planeten i bästa fall inkluderar sociala ojämlikheter, så utgör *Experiences of Oil* ett slags estetisk modulering av oljans effekter. Trots att vi drabbas olika av oljan beroende på vår sociala och ekonomiska situation, så visar utställningen att detta inte bestämmer formen för den konst som skapas i olika oljenationer.

Det är som om utställningens sinnlighet slagit in en en kil i den ideologi som fick mig att ta flyget från Stavanger när sovplatserna på nattåget var slut. Kanske är en annan oljemänniska trots allt möjlig? Eller är det bara jag som förförts av känslan av mig själv som en svensk form av "Homo petroleum"?

ANNONS EXTERN LÄNK

Rea inför jul på storsäljarna i vår bokshop – köp julklapparna här!
Aftonbladet

LÄS MER

PUBLICERAD: 25 NOVEMBER 2021 KL. 04.15

AFTONBLADET / KULTUR / KONST / KONST

LÄS VIDARE

Döden och oljepengarna**Både enastående och självgott grandios**

Konst

Prenumerera på Kulturens nyhetsbrevAftonbladets kulturchef Karin Pettersson guidar till veckans viktigaste
Hittade du inte vad du sökte? Skriv till oss på [Twitter](#) eller [Facebook](#).
Schibsted är ansvarig för dina data på denna sida. [Läs mer här](#)**Ja, tack!**

ÄMNER I ARTIKELN

Konst

Olja

Kapitalism

Karl Marx

Lundin Energy